

УДК 354.31:[378.6.611.3:172.15](477)

Андрій Олександрович ГУБЕНКО,

*начальник сектору методичного забезпечення навчально-методичного відділу
Навчального центру Оперативно-рятувальної служби ДСНС України,
кандидат наук з державного управління*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Проаналізовано основні засади державного управління патріотичним вихованням студентів (курсантів) як чинника, що консолідує суспільство в цілому, формує в особі студента (курсанта) соціально значущу спрямованість, допомагає чітко визначити життєві орієнтації. Нині патріотичне виховання студентів (курсантів) символізує ідею історичної спадкоємності, зв'язки поколінь. Організація цієї роботи у ЗВО передбачає взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу, спрямованого на виховання, формування патріотичних переконань і стійких норм поведінки студентів (курсантів).

Системна криза українського суспільства останніх років порушила проблеми ментальної властивості, де зазнавали змін ціннісні орієнтації, умонастрої, мотивація діяльності й ставлення особи до навколишнього світу, свого покликання й долі України. Нині у країні йде пошук потенційного відродження. За останні роки прослідковується зріст патріотичної згуртованості українського суспільства. Важливими складовими цього процесу є ситуація, що склалась на сході України та анексії Автономної Республіки Крим, осмислення соціального досвіду інших націй та орієнтація на власні ресурси, передусім на духовно-моральну спадщину нашого народу. В умовах зміни вимог до соціально-цивільного розвитку особистості виникає необхідність у фахівцях, що мають високий рівень як професійної, так і загальної культури, самостійність мислення й розвинену цивільно-патріотичну самосвідомість, почуття цивільної відповідальності та власної гідності [4, с. 450].

У період соціальних перетворень у сучасному українському суспільстві постановка питання про формування громадськості як ціннісної світоглядної основи становлення особи молодой людини пояснюється низькою обставин.

По-перше, актуальність формування громадськості молоді обумовлена проблемами становлення громадського суспільства, основним чинником життєдіяльності якого виступає різноманіття форм власності, що є фундаментом свободи особи, задоволення її інтересів і потреб. Без громадського суспільства не можна реалізувати потенціал Конституції України, а без громадян не може виникнути саме громадське суспільство. Держава, як відомо, формує підданих, а громадське суспільство, в

якому людина з підданого перетворюється на особу з певними цивільними якостями, виховує громадян [5, с. 75].

По-друге, світова спільнота вступила в інформаційну цивілізацію. Фізична сила поступилася місцем інформації як способу досягнення достатку і благополуччя. Особливу владу мають знання, які дуже впливають на формування моральних якостей молодого людини її громадянську позицію. Серед чинників соціалізації освіта є ретранслятором усієї культури людства, що міститься в знанні, впливові середовища та безпосередньому оточенні індивіда.

По-третє, актуальність проблеми формування громадськості визначається складністю часу, в якому живе наша молодь.

Соціологічні дослідження, що проводяться останніми роками в Україні, свідчать про низький рівень громадськості й патріотизму серед сучасної молоді порівняно зі старшим поколінням.

Завдання побудови держави соціальної спрямованості потребує розробки шляхів і засобів формування людини, здатної жити в громадянському суспільстві. Процес розвитку такого феномену, як цивільно-патріотичні якості, може бути повноцінно осмислений тільки в ширшому культурному контексті, що інтегрує філософію, історію, суспільно-політичні науки. Сучасні концепції громадської освіти спираються на різні уявлення про громадянина, громадянство і громадське суспільство, що часто відрізняються внутрішньою суперечністю через їхню тривалу еволюцію і різні культурно-історичні трактування, що ускладнює визначення методологічних орієнтирів формування цілей і змісту категорій громадськості. В основі поняття громадськості лежить пошана до прав і обов'язків – своїх та інших людей. Йдеться про формування громадськості як інтеграційної якості особи, що дає можливість їй відчувати себе юридично, соціально, морально й політично дієздатним членом суспільства та громадянином держави. Громадськість – це не лише любов до землі батьків, не лише й не стільки платонічне почуття. Це усвідомлена життєва позиція, що виражається в активній, свідомій діяльності в ім'я основних її принципів.

Як відомо, період навчання у вищих навчальних закладах – найважливіший для процесу формування особи. Разом із набуттям загальних і спеціальних знань студенти (курсанти) виробляють не лише свої перші професійні уміння й навички, а також і відповідну систему цінностей. Як соціально-демографічна група молодь має низку особливостей: високу соціальну мобільність, що є джерелом інновацій, найбільш сприйнятлива до них. Водночас брак життєвого досвіду полягає в тому, що в сучасному молодіжному середовищі слабо розвинена культура відповідальної громадянської поведінки та не бажання бути інформованими соціально-політичною ситуацією в державі, додержанням сталих традицій українського

народу, бути патріотично свідомими громадянами своєї країни. Молоді нерідко властивий низький рівень зацікавленості до подій економічного і культурного життя, нерозбірливість в обранні засобів досягнення цілей, категоричність і заперечення загальноприйнятих цінностей, у тому числі правових, різні форми й прояви асоціальної поведінки [1]. Отже, питанням формування громадянськості, патріотизму студентів (курсантів) слід приділяти найпильнішу увагу впродовж професійної підготовки у ЗВО.

Основна мета громадянського та патріотичного виховання – «виховання в людині моральних ідеалів суспільства, почуття любові до Батьківщини, прагнення до світу, потреби в праці на благо суспільства. Прагнення людини до миру, усвідомлення, що з відповідальністю виконує свій громадянський обов'язок, розуміє, що від її дій залежить не лише власне життя, але й доля найближчих людей, народу і держави, визначає його соціальна поведінка і є істотною умовою розвитку суспільства» [7].

Аналіз досліджень, присвячених аспектам державного регулювання патріотичного виховання у ЗВО МВС України, дозволив виділити пріоритетні напрями в організації цієї роботи, а саме [2]:

- необхідність розробки концептуальних підходів до формування ціннісно-сенсових поглядів студентів (курсантів) ЗВО з урахуванням нових реалій;
- створення системи цивільно-патріотичного виховання у ЗВО, спрямованої передусім до особи як мети й результату виховання, як суб'єкта власного розвитку;
- виявлення і забезпечення організаційно-педагогічних умов діяльності, що гарантують стійку мотивацію особи на добросовісне виконання громадського обов'язку в ім'я інтересів держави, громадського суспільства та його цінностей.

Ефективність процесу формування цивільно-патріотичних якостей особи студента (курсанта), що виявляються в готовності брати участь в удосконаленні сучасного суспільства й активно впливати на суспільно-політичне життя країни, в освітньому середовищі ЗВО МВС України може бути досягнута за дотримання таких умов:

- включення питань патріотичного виховання в пріоритетні завдання навчання й виховання у ЗВО МВС України;
- збагачення змісту освіти за рахунок внесення до навчального процесу морально й культурно-творчих функцій, використання потенціалу соціально-гуманітарних і психолого-педагогічних дисциплін;
- посилення ролі особи викладача вищої школи, особисте осмислення ним педагогічних ідей, цінностей і принципів;
- гуманізація та гуманітаризація освіти, які виходять з того, що студент (курсант) ЗВО МВС України – це свідомо, самостійна особа, з почуттям власної гідності та власної відповідальності;

– формування культури міжнаціонального спілкування, вміння вирішувати міжетнічні конфлікти, що виникають мирними, а не сило-
вими методами [6, с. 329].

Список бібліографічних посилань

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Київ : Либідь, 2002. 557 с.
2. Губа А. В. Характеристика складових управлінської культури в освіті. *Педагогіка і психологія*. 2008. № 3–4. С. 38–43.
3. Корсак К. В. Освіта, суспільство, людина в XXI столітті: інтегрально-філософський аналіз. Київ, 2005. 23 с.
4. Кривачук Л. Ф. Основні принципи діяльності інститутів виконавчої влади у сфері державної молодіжної політики в Україні // Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 29 трав. 2003 р.) : у 2 т. / відп. ред. В. І. Луговий, В. М. Князев. Київ : НАДУ, 2003. Т. 2. С. 450–451.
5. Орлов В. В. Основні напрямки діяльності органів виконавчої влади як суб'єктів державного управління у сфері державної молодіжної політики в Україні. *Економіка та держава*. 2008. № 3. С. 75–77.
6. Россохатський П. М., Домбровська С. М. Сучасна виховна концепція як механізм впливу на формування державної молодіжної політики. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 39. С. 326–332.
7. Всемирная декларация о высшем образовании для XXI века: подходы и практические меры // Высшее образование в XXI веке: подходы и практические меры : II Всемир. конф. по высшему образованию (Париж, Франция, 5–9 окт. 1998 г.). Душанбе : Нац. комиссия по делам ЮНЕСКО, 2000. 33 с.

Отримано 25.02.2020

УДК 358.4;940.54

Віталій Віталійович ЗАБОРОВСЬКИЙ,

*доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент*

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА СУПРОТИВНИКА У ВІЙНАХ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД

Розглянута еволюція теорії й практики інформаційно-психологічного впливу (ПВ) при підготовці та веденні бойових дій, оцінена ефективність різних форм і методів інформаційно-психологічного впливу, визначено значення накопиченого досвіду для сучасності.

Сучасна війна дедалі більшою мірою стає війною на ураження та руйнування свідомості противника та консолідацію свідомості власного народу. На жаль, Україна стала об'єктом добре організованої інформаційної війни з боку Російської Федерації. Отже, саме зараз актуальним є